

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

ในส่วนที่เกี่ยวกับวิธีการวิจัย จะได้ครอบคลุมเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

- 3.1 การเลือกสถานที่ทำการวิจัย
- 3.2 ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 การสร้างและการทดสอบแบบสัมภาษณ์
- 3.4 การรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล
- 3.6 ตัวแปรและนิยาม
- 3.7 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การเลือกสถานที่ทำการวิจัย

การเลือกสถานที่ทำการวิจัยนั้น ได้ตั้งหลักเกณฑ์เอาไว้ว่าจะใช้สหกรณ์ การเกษตรเพียงแห่งเดียวในเขตจังหวัดสุราษฎร์ธานีเป็นสถานที่ทำการวิจัย โดยมีเงื่อนไขต่าง ๆ ดังนี้

1. เป็นสหกรณ์ที่ดำเนินธุรกิจครบวงจร และปริมาณธุรกิจในด้านต่าง ๆ อยู่ในสัดส่วนที่พอเหมาะ
2. สมาชิกสหกรณ์มีความแตกต่างในด้านของการประกอบอาชีพ รายได้ทำเล ที่ตั้งที่อยู่ห่างจากสหกรณ์ รวมทั้งลักษณะทางสังคมบางประการ เช่น การให้ความร่วมมือกับสหกรณ์ การติดต่อกับสหกรณ์ เป็นต้น
3. เป็นสหกรณ์ที่มีปัญหาในการดำเนินงานอยู่บ้าง เช่น สมาชิกเพียงบางส่วนทำธุรกิจกับสหกรณ์ คอกเบี้ยค้างจ่ายสูง การชำระหนี้ถึงกำหนดของสมาชิกต่อสหกรณ์อยู่ในอัตราที่ต่ำ ฯลฯ

จากการที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขต่าง ๆ ไว้แล้วนั้น จึงได้ติดต่อกับสำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อขอคำปรึกษาตลอดจนข้อมูลต่าง ๆ

เพื่อเลือกพื้นที่ทำการวิจัย ผลจากการปรึกษาหารือในครั้งนั้น ปรากฏว่าสหกรณ์การเกษตรไชยา จำกัด เป็นสหกรณ์ที่ค่อนข้างจะตรงกับเงื่อนไขที่วางไว้มากที่สุด นอกเหนือจากนี้สหกรณ์แห่งนี้ เป็นสหกรณ์ที่ค่อนข้างจะเป็นสหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สหกรณ์สามารถที่จะดำเนินงานของสหกรณ์เองได้อย่างเป็นอิสระ โดยคณะกรรมการดำเนินงานมีความสามารถในด้านการจัดการสหกรณ์เป็นอย่างดี สมาชิกของสหกรณ์มีการตื่นตัว มีการดำเนินธุรกิจครบวงจร มียอดเงินฝากมากและสามารถให้สมาชิกกู้ยืมได้ทุกเดือน โดยที่สหกรณ์ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับการให้เงินกู้ยืมเลย

เมื่อได้เลือกสหกรณ์การเกษตรไชยา จำกัด เป็นสถานที่ทำการวิจัยแล้ว จึงได้ติดต่อกับสหกรณ์โดยได้ขอคำปรึกษาจากสหกรณ์อำเภอ คณะกรรมการดำเนินงาน ผู้จัดการสหกรณ์และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ เพื่อหาข้อมูลเบื้องต้นในการออกแบบสัมภาษณ์ และกำหนดจุดปฏิบัติการในการออกสัมภาษณ์ ข้อมูลเบื้องต้นที่ได้รับเป็นที่น่าพอใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะสมาชิกสหกรณ์มีความแตกต่างกันในหลายลักษณะ เช่น ทำเลที่ตั้ง การประกอบอาชีพ การนับถือศาสนา เป็นต้น สหกรณ์เองก็มีสัดส่วนของการดำเนินธุรกิจเป็นที่น่าพอใจ มีการดำเนินธุรกิจครบทั้ง 4 ด้านคือ การซื้อ การขาย การให้สินเชื่อ และการรับฝากเงิน

3.2 ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

เนื่องจากอำเภอไชยาประกอบไปด้วยตำบลต่าง ๆ ถึง 9 ตำบล แต่ละตำบลมีสมาชิกของสหกรณ์ในจำนวนที่แตกต่างกันออกไป โดยมีกลุ่มสมาชิกสหกรณ์ทั้งหมด 35 กลุ่ม นอกจากนี้แล้วในแต่ละตำบลยังมีความแตกต่างในเรื่องของการประกอบอาชีพ เช่น ตำบลที่อยู่ติดทะเล สมาชิกก็จะประกอบอาชีพการประมง ตำบลที่พื้นที่เป็นที่ลุ่ม สมาชิกก็จะทำนา ส่วนตำบลที่เป็นที่ดอน สมาชิกก็จะทำสวนยาง ในส่วนที่เกี่ยวกับการนับถือศาสนาของสมาชิกนั้น พบว่าตำบลพุมเรียง กับตำบลตลาดไชยามีสมาชิกสหกรณ์นับถือศาสนาอิสลามอยู่เป็นจำนวนมาก

ความแตกต่างในเรื่องดังกล่าวนี้ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการสุ่มตัวอย่างแบบกำหนดจำนวน (quota sampling) ตามสัดส่วนของจำนวนสมาชิกให้แก่แต่ละตำบล ซึ่งผลของการสุ่มตัวอย่างดังกล่าวได้กลุ่มตัวอย่าง 202 คน จากจำนวนสมาชิกสหกรณ์ทั้งหมด 1,675 คน คิดเป็นร้อยละ 12.05 ของสมาชิกสหกรณ์ทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างแยกออกเป็นรายตำบลได้ดังนี้

ตำบลทราดไชยา	15 คน
ตำบลเวียง	36 คน
ตำบลเสม็ด	18 คน
ตำบลพุมเรียง	21 คน
ตำบลโมด้าย	32 คน
ตำบลปากหมาก	16 คน
ตำบลป่าเล	30 คน
ตำบลตะกรบ	18 คน
ตำบลทุ่ง	16 คน

3.3 การสร้างและการทดสอบแบบสัมภาษณ์

การสร้างแบบสัมภาษณ์สมาชิกสหกรณ์ได้เริ่มขึ้นราวต้นเดือนกันยายน 2530 ซึ่งเป็นช่วงเวลาหลังจากที่ได้ไปติดต่อกับสหกรณ์การเกษตรไชยา จำกัด เพื่อขอข้อมูลเบื้องต้นแล้ว ในการสร้างแบบสัมภาษณ์นี้ได้ใช้ทั้งคำถามในรูปคำถามปิดและคำถามเปิด โดยแบบสัมภาษณ์ได้ครอบคลุมถึงลักษณะต่าง ๆ ที่ต้องการจะศึกษา ได้แก่ สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม จิตวิทยา และการติดต่อสื่อสาร ตลอดจนข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์

หลังจากที่ได้ออกแบบสัมภาษณ์เสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้มีการทดสอบแบบสัมภาษณ์ขึ้นในราวกลางเดือนกันยายน 2530 โดยได้มีการทดสอบกับสมาชิกสหกรณ์และกรรมการเพียงบางส่วน ก็พบว่า มีข้อบกพร่องบางประการ ที่สมาชิกไม่สามารถ

ที่จะตอบได้ จึงได้ดำเนินการแก้ไขตัวแปรที่บกพร่องออกเพื่อให้เป็นแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์

3.4 การรวบรวมข้อมูล

ได้ใช้การสัมภาษณ์เป็นวิธีการในการรวบรวมข้อมูล โดยได้เริ่มออกสัมภาษณ์เกษตรกรที่เป็นสมาชิกของสหกรณ์ในช่วงต้นเดือนตุลาคม 2530 ในการออกสัมภาษณ์สมาชิกสหกรณ์ในครั้งนี้ได้รับความช่วยเหลือจากประธานคณะกรรมการดำเนินงานของสหกรณ์เป็นอย่างดี โดยได้ออกจดหมายนัดสมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ มาประชุมกัน และเลขานุการคณะกรรมการดำเนินงาน ยังได้ช่วยทำหน้าที่ขับรถจักรยานยนต์นำไปยังกลุ่มต่าง ๆ รวมทั้งช่วยในเรื่องของการสัมภาษณ์สมาชิกสหกรณ์อีกด้วย ทำให้ประหยัดเวลาในการสัมภาษณ์ลงไปได้อย่างมาก โดยใช้เวลาในการสัมภาษณ์เพียง 13 วัน ซึ่งแต่เดิมนั้นคาดว่าจะใช้เวลาสัมภาษณ์อย่างน้อย 25 วัน ในการสัมภาษณ์นี้ได้สัมภาษณ์สมาชิกเป็นจำนวนทั้งสิ้น 205 คน จากการสัมภาษณ์ดังกล่าวมีข้อมูลของแบบสัมภาษณ์ที่ไม่สมบูรณ์จำนวน 3 ชุด จึงได้ใช้แบบสัมภาษณ์จำนวน 202 ชุด เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนี้ ได้ให้นักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 1 คนในการลงรหัสเพื่อใช้การวิเคราะห์โดยคอมพิวเตอร์ เมื่อได้ทำการลงรหัสเสร็จเรียบร้อยแล้วจึงได้ติดต่อที่ศูนย์คอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ เพื่อขอใช้คอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS (statistical package for the social sciences) เป็นหลักสำคัญ แต่โปรแกรมที่ใช้มีข้อจำกัดบางประการคือไม่สามารถที่จะทดสอบสเกลหรือดัชนีได้

3.6 ตัวแปรและนิยาม

จากการที่ได้กำหนดรูปแบบจำลองขึ้นมา นั้น มีตัวแปรหลายตัวที่อยู่ในรูปของดัชนี คือประกอบด้วยหลายลักษณะ (ดูการจัดทำดัชนีในภาคผนวก ข)

3.6.1 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องของลักษณะทางสังคม

3.6.1.1 การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทางสังคม หมายถึง การที่ได้เข้าไปมีบทบาทในกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนนั้น ตัวบ่งชี้ได้แก่ การดำรงในตำแหน่ง (1) กำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน (2) สารวัตรกำนัน และ (3) กรรมการสภาตำบล

3.6.1.2 การรู้ถึงประเภทของการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ หมายถึง การที่สมาชิกสามารถอธิบายได้ว่าสหกรณ์มีการดำเนินธุรกิจอะไรบ้าง ตัวบ่งชี้ได้แก่ (1) การให้เงินกู้ (2) การรับฝากเงิน (3) การซื้อ และ (4) การขาย

3.6.1.3 ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการสหกรณ์ หมายถึง การที่สมาชิกควรที่จะได้รู้ถึงบทบาทของสมาชิกที่มีต่อการจัดการสหกรณ์ ตัวบ่งชี้ได้แก่ บทบาทในเรื่องของ (1) ถือใช้และแก้ไขข้อบังคับของสหกรณ์ (2) เลือกตั้งและถอดถอนคณะกรรมการดำเนินงาน (3) ให้ความเห็นชอบในการกำหนดวงเงินกู้ยืมของสหกรณ์ (4) ให้ความเห็นชอบในการกำหนดนโยบายในการดำเนินงานของสหกรณ์ และ (5) ความคมการดำเนินงานของคณะกรรมการ

3.6.2 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางเศรษฐกิจ

3.6.2.1 รายได้ หมายถึง รายได้ที่แท้จริงที่ได้จากการประกอบอาชีพหลักและอาชีพรองในรอบ 1 ปี

3.6.2.2 ทรัพย์สิน หมายถึง ค่าของมูลค่าการซื้อขายที่ดินในขณะนั้น ทรัพย์สินนี้จะไม่รวมถึงราคาหรือมูลค่าของตัวบ้าน เพราะสมาชิกมีปัญหาในการที่จะประมาณการค่าใช้จ่ายในการสร้างบ้าน

3.6.2.3 การมีสิ่งอำนวยความสะดวก หมายถึง การที่เกษตรกรมีสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เป็นของตนเองบ้างหรือไม่ ตัวบ่งชี้ได้แก่ (1) รถเข็น (2) วิหกุ (3) พัดลม (4) จักรยาน (5) จักรเย็บผ้า (6) โทรทัศน์ (7) จักรยานยนต์ และ (8) รถยนต์

3.6.3 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของการติดต่อดูสาร

3.6.3.1 การส่งเสริมเผยแพร่การสหกรณ์ หมายถึงการที่สมาชิกได้มีโอกาสในการที่จะเผยแพร่ข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ ในอันที่จะส่งเสริมและเผยแพร่การสหกรณ์ ตัวอย่างในที่นี้ได้แก่ (1) การชักชวนบุคคลภายนอกให้เข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์ (2) การชักชวนเพื่อนสมาชิกด้วยกันซื้อสินค้าของสหกรณ์ (3) การชักชวนเพื่อนสมาชิกด้วยกันขายข้าวให้กับสหกรณ์ และ (4) การชักชวนเพื่อนสมาชิกด้วยกันฝากเงินกับสหกรณ์

3.6.4 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะทางจิตวิทยา

3.6.4.1 การตื่นตัวต่อบุคคลในวงงานสหกรณ์ หมายถึงการที่ใคร่รู้จักเคยเห็นหน้า รวมทั้งการพูดคุยกับบุคคลผู้นั้น ยิ่งรู้ว่าคนกว้างขวางมากขึ้นเพียงใด ก็แสดงว่ามีการตื่นตัวมากขึ้นเพียงนั้น ตัวอย่างในที่นี้ได้แก่ การรู้จัก (1) คณะกรรมการดำเนินงานของสหกรณ์ (2) ประธานคณะกรรมการดำเนินงานสหกรณ์ และ (3) สหกรณ์อำเภอ

3.6.4.2 ความพึงพอใจต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ หมายถึงการที่สมาชิกได้มีความรู้สึกชื่นชอบต่อการปฏิบัติงานของสหกรณ์ ในที่นี้ตัวอย่างได้แก่ (1) ความสะดวกสบายในการติดต่อกับสหกรณ์ (2) การปฏิบัติจากผู้จัดการสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ (3) ราคาของสินค้าที่สหกรณ์ขายให้กับสมาชิก และ (4) การได้รับความช่วยเหลือจากคณะกรรมการดำเนินงาน

3.6.4.3 ทัศนคติต่อสหกรณ์ หมายถึงการที่สมาชิกมีความรู้สึกต่อสหกรณ์โดยส่วนรวมเป็นอย่างไรบ้าง เป็นไปในทางบวกหรือทางลบ หากเป็นไปในทางบวกก็หมายถึง การมีทัศนคติที่ดีต่อสหกรณ์ หากเป็นไปในทางลบก็จะมีลักษณะตรงกันข้าม ทั้งนี้ได้มีการออกแบบคำถาม 5 ข้อ เพื่อใช้เป็นตัวอย่าง โดยเป็นคำถาม ปฏิเสธ 3 ข้อ

3.7 สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

เนื่องจากในการศึกษานี้มีตัวแปรอยู่หลายรูปแบบ ได้แก่ ตัวแปรแบบแบ่งกลุ่ม (nominal scale) ตัวแปรแบบจัดอันดับ (ordinal scale) และตัวแปรแบบจัดช่วง (interval scale) สถิติที่ใช้จึงมีทั้งสถิติที่อยู่ในรูปของพารามิตริก และสถิติที่ไม่ได้อยู่ในรูปของพารามิตริก (non-parametric) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

3.7.1 ไคสแควร์ (χ^2) ใช้ในการเปรียบเทียบ หรือหาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่อยู่ในรูปของข้อมูลแบบแบ่งกลุ่ม

3.7.2 สหสัมพันธ์แบบเคนคอลล (Kendal correlation) ใช้ในการหาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่อยู่ในรูปของข้อมูลจัดอันดับ

3.7.3 สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson correlation) ใช้ในการหาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่อยู่ในรูปของข้อมูลแบ่งช่วง

3.7.4 การวิเคราะห์ถดถอย (regression analysis) ใช้ในการวิเคราะห์เพื่ออธิบายปรากฏการณ์ของตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตาม ในที่นี้จะใช้การวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณ (stepwise regression) เป็นหลักสำคัญ